

[Poul Schlüter.]

bytning. Man kan nu og da føle, at ejeren nok ikke har en virkelig rimelig eller fyldestgørende begrundelse for at nægte at medvirke; men i mange andre tilfælde tror jeg, det er helt sikkert, at ejeren har en rimelig begrundelse derfor. Begrundelsen er da ofte den, at ejeren — det kan være den private, eller det kan være boligselskabet — ønsker at tage hensyn til familier, som længe har ventet på at få en tilstrækkelig god lejlighed, og som, stillet over for praktisering af fri bytteret, måske ville komme i en vanskeligere situation.

Det helt afgørende er efter min opfattelse dette, at man i adskillige ejendomme — igen både i de privatejede og i andre — har en fast praksis for, at beboerne efter et vist system har oprykningensret, og jeg kan ikke se rettere, end at en gennemførelse af det lovforslag, som her behandles, i sin konsekvens vil føre til, at man gennemhuller oprykningensretten, der jo i mange, mange tusinde tilfælde fører til, at en familie efterhånden sikrer sig en større og bedre lejlighed. Gennemfører man den frie bytteret, er det et indgreb over for disse lejergrupper, og det ville jeg være uhyre betænkelig ved.

Dertil kommer, at man vel må slå fast, at den frie bytteret ikke generelt løser dette problem bedre end de midler, som i dag står til rådighed. Hvorfor ikke det? Naturligvis fordi den frie bytteret ikke landet over eller i de storbyer, hvor problemet er særlig aktuelt, skaffer os flere gode og store lejligheder. Der er nu engang kun et bestemt antal til rådighed, og dette antal bliver selvsagt ikke ændret af det fremsatte lovforslag. Det kan i enkelttilfælde løse et problem for en enkelt familie eller for et antal familier, men generelt løser lovforslaget ikke problemet om at skaffe bedre, billigere og større lejligheder; generelt løses dette problem ikke bedre af lovforslaget end ved de muligheder for udveksling på boligområdet, som i forvejen står til vor rådighed.

De indvendinger, jeg her har nævnt, er i og for sig de centrale; men jeg vil gerne nævne en anden side af sagen også, for den kan man ikke se væk fra.

Lovforslaget kan medføre betydelige praktiske komplikationer — boligministeren var inde på det; der er en fare for proforma-

bygger, som det vil være meget svært at komme til livs. Og én ting til: der er intet, som er mere ækelt på det område, vi her beskæftiger os med, end dusørbegrebet. Vi ved, at det findes; man gør, hvad man kan, for at få det afivet. Hvis man gennemførte en aldeles fri bytteret, er jeg meget, meget bange for, at fristelsen til at bringe dusører ind i billedet vil være uhyggelig stor — og i og for sig velforståelig — det er næsten det sidste, som er det skrækkeligste. Hvis vi fik en udvikling, hvor dusørkrav fra den ene side i et bytteforhold blev noget ret almindeligt, ville vi komme ud i tilstande, som jeg meget ville beklage — og jeg mener, at faren er ret nærliggende på dette område.

Må jeg minde om, at sådan som lovforslaget er udformet, skal det også gælde i kommuner, hvor opsigelsesforbuddet i den midlertidige boligreguleringslov er bortfaldet. Man kan altså sige, at lovforslaget er udformet således, at det er en generel bestemmelse, der altså også får anvendelse i kommuner, hvor huslejerestriktionerne er bortfaldet. Det er vel i og for sig en meningsløshed. Jeg ved ikke, om forslagsstillerne har gjort sig det klart. En bytteret i disse områder mod ejerens protest har jo ingen virkelig mening, fordi ejeren straks ville kunne opsiges den nye lejer.

Mine indvendinger hviler altså først og fremmest på, at lovforslaget ikke løser noget generelt problem. Men jeg har også andre betænkeligheder. Lovforslaget berører trods alt ejendomsretsbegrebet. Nu kan man jo mene om ejendomsretten, hvad man vil. Jeg er sikker på, at der er mere end en nuanceforskel, hvis hr. Arne Larsens og min indstilling skulle sammenholdes; men det er i og for sig ganske ligegyldigt. Vort udgangspunkt — og det er vi fælles om, forslagsstillerne, mit parti og jeg, hele tinget — er grundlovens bestemmelse om ejendomsretsbegrebet. Hvad er da ejendomsretten? Ja, den er vel dybest set et sæt af ejerbeføjelser, og man kommer ikke uden om, at på boligområdet er én af ejerbeføjelserne dispositionsret over, hvem der skal bo i lejligheden, med de reguleringer, som er givet af lovgivningen. Der er ofte gjort indgreb mod ejendomsretten; det kan ske enten ved ekspropriation eller ved en almindelig indskrænkning, der er erstatningsfri, og vi ved, at det ofte er svært at trække grænsen